

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Jeg fandt, det var en noget besynderlig måde, hr. Frank Jensen på Socialdemokratiets vegne fremlagde synspunkterne. Ét er at være imod de forskellige gebyrordninger, men ligefrem at laste Fremskridtspartiet for, at det var noget, vi nærmest havde insisteret på at få ind i finanslovaftalen, er fuldstændig ved siden af.

Sagen er rent faktisk den, at Fremskridtspartiets indsats under finanslovforhandlingerne netop resulterede i, at langt flere af de budgetforbedringer, der skulle finde sted, blev lagt over på egentlige besparelser, ægte besparelser, frem for at der blev benyttet mange af regeringspartierne ideer med hensyn til nye gebyrer og nye afgifter.

Når det gælder de pågældende afgifter inden for politivedtægtens område, er sagen i al sin enkelhed den, at den konkrete udmøntning selvfølgelig ikke blev berørt under forligsforhandlingerne. Det, der skete under forligsforhandlingerne, var, at der blev afsat et provenu, og derefter fremstod forslaget her i Folketinget, ikke fordi det var Fremskridtspartiets livret, men fordi det var det umiddelbare forslag fra justitsministeren. Vi er selvfølgelig tilfreds med, at de bestemmelser er udgået af forslaget.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

På baggrund af justitsministerens bemærkninger om fremsættelsen af nye ændringsforslag skal jeg i medfør af forretningsordenens § 9 begære forhandlingerne afbrudt og forslaget henvist til fornyet udvalgsbehandling, inden vi genoptager forhandlingerne om lovforslag nr. L 98 og L 99.

Formanden:

Hr. Frank Jensen har nu stillet forslag om, at sagernes behandling standses, og at forslagene henvises til fornyet behandling i udvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sagens videre behandling stilles herefter i bero.

Den næste sag på dagsordenen var:

35) Anden behandling af lovforslag nr. L 91:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri, lov om boliger for ældre og personer med handicap, lov om byfornyelse og boligforbedring og lov om indeksregulerede realkreditlån. (Kvoter for 1990, ændret finansiering af det støttede boligbyggeri og af byfornyelsesarbejder m.v.).

Af boligministeren (Agnete Laustsen).
(Fremsat 6/12 89. Første behandling 8/12 89. Betænkning 10/12 89).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Svend Andersen (S):

Det fremgik klart under førstebehandlingen af boligbyggeriloven, at det ikke var boligpolitik, man ville drøfte, men udelukkende finansloven, og det blev yderligere understreget under udvalgsarbejdet, hvor det ikke har været muligt at få nogen form for en boligpolitisk drøftelse i gang. Vi beklager meget, at det ikke har været muligt. Jeg vil dog gerne sige tak til CD, fordi de som det eneste borgerlige parti har været positive over for ønsket om at få drøftet den boligpolitiske del af lovgivningen.

Socialdemokratiet har stillet ændringsforslag nr. 2, 5, 6 og 7. Det er ændringsforslag, der sikrer, at der bliver uændrede kvoter for 1990 i forhold til 1989. Der findes ingen saglig begrundelse for at nedsætte boligbyggeriet, hverken når vi ser på behovet, efterspørgslen, eller når vi ser på beskæftigelsen inden for byggebranchen...

Formanden:

Man påstår, jeg er en anelse tunghør. Hvis det er rigtigt, så er støjniveauet uacceptabelt højt, for jeg føler det støjende.

Svend Andersen (S):

... Det fremgår endda af de oplysninger, vi har fået i Boligudvalget, at der ingen finanslovmæssig besparelse vil være ved at gennemføre dette lovforslag.

Det er oplyst, at nedsættelsen af boligbyggeriet med 2.000 boliger vil betyde en besparelse på ca. 81 mio.kr. på finansloven. Samtidig har jeg fået oplyst, at det vil betyde en ledighed på 1.600 årsarbejdere inden for byggebranchen plus en afsmittende virkning i tilstødende brancher.

Alt i alt vil det betyde en merudgift på dagpenge på 340 mio.kr. Hertil kommer et mindre momsprovenu på 195 mio.kr. eller alt i alt en belastning i negativ retning på finansloven på over 500 mio.kr.

Det er samtidig blevet oplyst, at det er noget, man ikke har taget hensyn til ved fastsættelsen af rammerne på finansloven. Begrundelsen herfor er, at man forventer, at en del af dem, der bliver ledige, vil kunne finde beskæftigelse andre steder. Det kan da godt være, at der er nogle, der vil kunne det, men selv ud fra den mest positive vurdering – lad os sige, at halvdelen af dem, der bliver ledige, finder beskæftigelse andre steder – vil der stadig væk være et minus på finansloven på 200 mio.kr. eller mere. Og det synes jeg nok at de partier, som stemmer for finanslovforslaget for at bringe bedre balance, bør have i bagehovedet.

Man forringer boligbyggeriet, og man skaber dårligere forhold for de familier, der efterspørger en bedre bolig. Det må jo især interessere de partier, som er interesseret i at skabe velfærd for børnefamilier. Vi får altså alt i alt en ringere boligforsyning, vi får større ledighed, og vi får en større negativ virkning på finansloven.

Herefter skal jeg gøre nogle bemærkninger om finansieringsomlægningen. Vi er parat til at acceptere en finansieringsomlægning fra 20-årige indekslån til 35-årige indekslån, under forudsætning af at det provenu, der her fremkommer, bliver brugt inden for Boligministeriets område, og at det bliver brugt til opretholdelse af boligbyggeriet. Det vil sige, at vi ønsker samme byggeri i 1990 som i 1989. På den baggrund kan vi acceptere finansieringsomlægningen, det vil sige ikke finansieringsomlægningen i det hele, sådan som den er forelagt fra boligministeren.

Vi mener ikke, det er rimeligt at lave en finansieringsomlægning fra 20-årige indekslån til 35-årige indekslån f.eks. på byfornyelsesarbejder. Alt for mange af disse ejendomme er i den situation, at de forbedringer og den modernisering, der bliver lavet på nuværende tidspunkt, ikke vil kunne holde i de 35 år eller 50 år, som indekslånet rent faktisk vil løbe.

Derfor stiller vi forslag om, at finansieringsomlægningen ikke kommer til at gælde for byfornyelse.

Vi kan heller ikke acceptere, at der ved indførelsen af finansieringsomlægningen laves lovgivning med tilbagevirkende kraft. Det er helt klart, at de boligbyggerier, der har fået tilsagn allerede efter de eksisterende regler, bliver forringet, hvis vi skal lave om på, at de skal have 35-årige indekslån. Ganske vist har Justitsministeriet svaret, at der ikke er tale om, at man bliver dårligere stillet. Det mener vi helt klart at der er, men vi ved ikke, hvad det er for oplysninger, boligministeren har givet Justitsministeriet. Men det er helt klart, at hvis man har fået et tilsagn, så får man tilsagn om rentebidrag og afdragsbidrag, og der henvises i tilsagnet til cirkulærer og de almindelige bestemmelser, hvoraf fremgår, at det er 20-årige indekslån, der gives tilsagn om. Derfor er det helt klart en forringelse, hvis man nu bestemmer, at der skal laves om på det allerede givne tilsagn. Det betyder nemlig, at man efter at have afdraget indekslånet i de 20 år skal fortsætte med at betale en ydelse yderligere op til 25 år, ca. 3.000 kr. mere om året. Det er en væsentlig forringelse i forhold til det tilsagn, der er givet, og derfor kan vi ikke acceptere denne del af finansieringsomlægningen.

Endelig skal jeg gøre opmærksom på, at vi vil anmode om at få lovforslaget tilbage i udvalget, hvis de ændringsforslag, vi har stillet, ikke bliver vedtaget.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det Konservative Folkeparti deler ikke de socialdemokratiske pessimistiske profetier herfra om, hvordan det vil gå med arbejdsstyrken. Det er selvfølgelig rigtigt, at man kan gøre det op, når man ser meget snævert på, hvad det betyder at bygge x antal boliger, som så bliver nedsat fra 8.500 til 7.000 boliger. Men vi skal jo netop være opmærksom på, at dette er et led i en større omlægning, således at vi kan få den

[Lizzie Lichtenberg]

arbejdskraft beskæftiget på de områder, som det danske samfund skal leve af. Derfor kan vi ikke dele hr. Svend Andersens pessimistiske udsagn her om, at vi faktisk går en arbejdsløshedssituation i møde, at vi simpelt hen får et overforbrug, vil jeg kalde det, af dagpenge og faktisk får en passivitet af arbejdsstyrken i Danmark i stedet for det modsatte.

Det kommende års finanslov går jo netop ud på at aktivere, at sørge for, at man får de hænder fri, som vi har brug for, ikke mindst til eksporterhvervene, og hvad Danmark i øvrigt skal leve af. Derfor deler vi ikke hr. Svend Andersens mening, men det får vi jo nu mulighed for at drøfte, når hr. Svend Andersen har begæret forslaget tilbage til udvalget, som jeg forstod, såfremt han taber afstemningen.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Vi har jo også bemærket i udvalget og allerede under førstebehandlingen, at man havde en forventning om, at de, der bliver ledige inden for byggebranchen, vil kunne opsuges andre steder. Det giver mig anledning til at spørge, hvor man har de forventninger fra. Mig bekendt er der ingen efterspørgsel efter eller mangel på bygningsarbejdere. Vi har lige haft et samråd i Erhvervsudvalget, og vi har lige haft en deputation fra Håndværksrådet i Erhvervsudvalget, der var meget bekymret over de nedskæringer, som regeringen havde foreslået på finanslovsforslaget, hvor man praktisk taget fjerner alt, hvad der hedder erhvervsfremme, og alt, hvad der hedder eksportfremme.

Derfor vil jeg spørge den konservative ordfører, hvad det er for forventninger, det danske erhvervsliv kan have til det finanslovsforslag, der er fremsat, og hvor den beskæftigelse på de 1.600 bygningsarbejdere, der bliver ledige, skal findes.

Holger K. Nielsen (SF):

Det er karakteristisk for Det Konservative Folkeparti og andre borgerlige partier, at de har en forestilling om, at hvis man laver nedskæringer ét sted, så vil man næsten pr. automatik kunne finde beskæftigelse for dem, der bliver arbejdsløse, andre steder, også selv om regeringen ikke på nogen måde har en erhvervspolitik eller en strategi, der kan sikre dette.

Jeg forstår ikke, at det ikke gør indtryk på regeringspartierne, at det af de svar, vi har fået i Boligudvalget, fremgår, at den samlede besparelse på kvotenedsættelsen for staten er 35 mio. kr. i 1990, for kommunerne 46 mio. kr., i alt 81 mio. kr., samtidig med at der alene i faldende momsindtægter er tale om et provenutab på 195 mio. kr. og et tilsvarende stort tab i dagpengeudgifter. Det er da korrekt. Det er da muligt, at de bygningsarbejdere får alternativ beskæftigelse. Det håber vi alle sammen de gør. Men selv hvis kun en fjerdedel af dem får det, er der tale om en merudgift, en forringelse af statens budget i 1990.

O.k., så kan man argumentere med, at der ikke er behov for at bygge boliger, vi skal lade være med at bygge boliger. Det er en reel argumentation. Naturligvis skal vi ikke bygge boliger, som der ikke er brug for.

Men ser vi på Ølgaardudvalgets rapport, som er grundlaget for regeringens boligpolitik, ser vi, at det fremgår klart, at den potentielle boligefterspørgsel er stigende indtil midten af 1990'erne. Derefter falder den, det er korrekt. Men i de første år er den stigende, og al praktisk erfaring viser, at der er behov for almennyttige boliger, og det ved de borgerlige ordførere også at der er.

Vedrørende ændringsforslagene skal jeg kort slå til lyd for det ændringsforslag, vi har stillet om omdannelse af ejerboliger. Jeg er desværre bange for, at man ikke rigtig er lydhør for denne tanke i øjeblikket. Jeg tror, det er en tanke, der har en stor fremtid for sig. Jeg tror, det virkelig er noget, man skal begynde at tænke på, at man også får nogle mere bevidste strategier for, hvordan vi bedre kan udnytte den eksisterende boligmasse. Det er et samfundsøkonomisk problem, et socialt problem, at så mange ejerboliger står tomme rundt omkring. Det er et problem, og vi mener at en af strategierne – der er flere – er, at vi giver mulighed for, at de kan blive omdannet til almennyttige boliger.

Vi har i Boligudvalget behandlet spørgsmålet om tilsagnene om finansieringsændringerne for den almennyttige sektor med tilbagevirkende kraft. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at der i dag er kommet en skrivelse fra Boligselskabernes Landsforening, som klargør, at det, vi har fået at vide i Boligudvalget og i lovforslaget, efter BL's mening ikke holder stik. Ifølge det, vi her har fået at vide, og som også hr.

[Holger K. Nielsen]

Svend Andersen var inde på, fremgår det klart af de tilsagn, man har fået, hvad det er for løbetider, der er gældende.

Vi har i Boligudvalget fået klargjort, at disse tilsagn er såkaldte begunstigende forvaltningsakter, og at man derfor ikke kan forringe vilkårene med tilbagevirkende kraft. Jeg synes, at det klart må siges, at der med de ændrede finansieringsregler er tale om forringelser. Der er tale om forringelser for de pågældende beboere. Der er tale om forringelser for boligsekskaberne i og med, at lånenes løbetid forlænges, og i og med, at det er staten, der så at sige scorer gevinsten på denne løbetidsforlængelse.

Det får Boligsekskabernes Landsforening til at anfægte lovligheden af et sådant indgreb med tilbagevirkende kraft. Vi kan vel nok sige, at der her er tale om en ganske stærk formulering, hvor det direkte siges, at det, man foreslår her fra Boligministeriets side, er direkte ulovligt, også fordi det er tvivlsomt, om den forskelsbehandling, der finder sted i forhold til private andelsboliger, har et reelt indhold.

Jeg vil godt spørge boligministeren, om hun er enig i, at man teknisk godt kan lave den samme mekanisme i forhold til de privatejede andelsboligforeninger, som man gør i forhold til de almennyttige boliger.

Jeg er enig i, at det er mere kompliceret, men spørgsmålet er, om det kan lade sig gøre. Boligsekskabernes Landsforening mener, at det kan det godt, og at begrundelsen, at der er særlige forhold for andelsboliger, ikke holder stik.

Der er efter vores opfattelse tale om noget ganske alvorligt, som ikke er blevet ordentligt klarlagt under vores arbejde i Boligudvalget. Vi havde til denne behandling meget kort tid.

Derfor er jeg meget tilfreds med, at det går tilbage til Boligudvalget, og jeg håber, at vi under den fornyede udvalgsbehandling ikke mindst kan få taget fat på problemet med lovligheden af, at man med tilbagevirkende kraft forringer de tilsagn, der er givet til de almennyttige boliger.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Den socialdemokratiske og nu også SF's ordfører har påpeget, at vi i Det Konservative Folkeparti og i de andre regeringspartier lægger vægt på det finanslovmæssige her. Men det lader jo til, at både S og SF lægger mere

vægt på det arbejdsmarkedsmæssige end på det bolig-mæssige.

Jeg tror, vi må være enige om, at det her er en boligbyggeriplan, og med det niveau, man har fundet for udbygningen, ligger vi rent faktisk på det samme nybyggeri inden for det almennyttige boligbyggeri, som vi gjorde såvel i 1960'erne som i 1970'erne, netop på det tidspunkt, hvor vi havde den store befolkningstilvækst, som vi må konstatere at vi ikke har i dag, og netop på det tidspunkt, hvor vi havde meget mere brug for nybyggeri, end vi faktisk har i 1989. Derfor er det forsvarligt og rimeligt, at man tilpasser kvoten til det, der er behov for.

Vi forventer, at det byggeri, vi laver i dag, har en sådan kvalitet, at det kan holde mindst de næste 50, måske 100 år, og det må vi tilpasse til vores egen befolkning, som den ser ud.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Nu kunne det snart være rart at få fundet ud af, hvad det er, De Konservative og regeringspartierne vil have at vi skal diskutere, for nu siger den konservative ordfører, at det ikke er arbejdsmarked- eller finanslovs politik, vi skal tale, det er boligpolitik. Jamen da vi forsøgte at snakke boligpolitik under førstebehandlingen, fik vi at vide af fru Lizzie Lichtenberg, at det her ikke var boligpolitik, det var finanspolitik.

Da vi er resultatsøgende, prøver vi at komme ind dér, hvor vi kan få de forskellige i tale. Vi vil meget gerne snakke boligpolitik, men der er ikke ret lang tid tilbage, for vi skal jo have vedtaget lovforslaget inden jul. Men vi er parate til at snakke boligpolitik nu. Vi håber bare på, at de andre også er det.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er fuldstændig enig med den konservative ordfører i, at vi skal forsøge at tilpasse boligbyggeriet til behovet. Men er den konservative ordfører ikke enig med mig i, at ifølge Ølgaard-udvalgets rapportes fremskrivninger af den såkaldte potentielle boligefterspørgsel, som i høj grad er grundlaget for regeringens boligpolitik, sker der en stigning i den potentielle boligefterspørgsel i de næste fem år?

Så det er korrekt, at der sker et fald, men er fru Lizzie Lichtenberg ikke enig i, at der sker en stigning i de følgende år?

Mejdahl (V):

Jeg skal ikke bruge ret megen tid, men der er alligevel tre ting, jeg godt vil have lejlighed til at kommentere og også tilbagevise.

Når Socialdemokratiets ordfører, hr. Svend Andersen, siger, at regeringspartierne kun har villet drøfte boligbyggeriloven og de ting, der er med i den, i relation til finansloven, så er det kun delvis rigtigt.

Jeg vil godt minde om, at vi her i Folketinget den 22. november 1989 havde en debat om boligministerens boligpolitiske redegørelse, og da fik vi en lang og grundig og i øvrigt saglig debat om hele spørgsmålet. På den baggrund har vi ikke følt, at det var nødvendigt, at vi gik dybere i det her, end tilfældet er.

Og for det andet: Når Socialdemokratiet og SF hævder, at der ingen besparelser er i det her, så er det ikke rigtigt, for hvis vi bygger ud over behovet – og det er der tendenser til at vi vil gøre, hvis vi følger S' og SF's forslag – så er vi ringere stillet end det, forslaget her lægger op til. Det, vi må, er at omlægge byggearbejdskraften ved at forbedre erhvervslivets ekspansionsmuligheder.

Og for det tredje: Det hævdes, at også i dette lovforslag er der noget, der virker med tilbagevirkende kraft. Det er næsten blevet et helt mundheld, det med tilbagevirkende kraft. Det skal vi passe på, for det vil stække regeringens og Folketingets handlemuligheder. Når Justitsministeriets Lovkontor har givet os forsikringer om, at påstanden er ubegrundet, må vi kunne holde os til det.

Og endelig for det fjerde og sidste: Med hensyn til ændringsforslagene stemmer vi naturligvis imod. Det er uacceptabelt, som f.eks. SF foreslår, at vi skal have 8.500 boliger mere med offentlig tilskud.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg ved godt, at de er kloge i Justitsministeriet, men derfra og til at gøre dem til afguder, som hr. Mejdahl gør det, synes jeg dog at der er et stykke. Fordi man har sagt noget i Justitsministeriet, behøver det da ikke at være rigtigt. Jeg synes, at hr. Mejdahl i stedet selv skulle forsøge at forholde sig til, om det kan være rigtigt, at man lovgiver med tilbagevirkende kraft her og ændrer på tilsagn, der er givet, og hvori der er ganske præcise betingelser.

Så er der besparelserne. Regeringspartierne har jo sådan en trylleformular. De siger: Jamen gennem den almindelige økonomiske politik vil erhvervslivet selv finde på at få de ekstra folk i arbejde. Jeg ved ikke, om hr. Mejdahl har fulgt med i de beretninger, der i de sidste dage er kommet om udviklingen på statsbudgettet. Som bekendt er underskuddet på statsbudgettet blevet meget større, end man havde forudsat. Hvad er hovedgrundene til det? Det er færre momsindtægter, det er flere dagpengeudgifter. Og det er netop det, som bliver konsekvensen af det her.

I denne sammenhæng finder vi det fuldstændig uansvarligt, når regeringen i et svar til Boligudvalget siger, at man i finanslovsforliget slet ikke har taget højde for det. Og det vil sige, at vi næste år med garanti vil stå med det samme problem. Vi kan se, at det her vil forringe statsbudgettet. O.k., det bliver formentlig ikke med de 500 mio. kr., som ville blive resultatet, hvis alle de afskedigede på grund af kvotenedsættelsen ikke fik arbejde igen. Der er nogle, der får arbejde igen, det er uden for enhver tvivl. Men at forestille sig, at alle får arbejde igen, forekommer mig at være for naivt, og som jeg sagde: Hvis bare en brøkdelen bliver arbejdsløse, har vi stadig væk en forringelse af statsbudgettet.

Derfor fornemmer jeg, at det er helt uansvarligt, når de borgerlige partier bliver ved med at hævde, at det her vil få en positiv konsekvens for statsbudgettet.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Til hr. Holger K. Nielsen vil jeg bare sige, at det heller ikke er min opfattelse, at vi her lovgiver med tilbagevirkende kraft.

Og for det andet: Vi skal ikke kun bygge for beskæftigelsen og for momsindtægterne. Vi skal bygge boliger efter behov.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Det sidste er jeg meget enig i. Men så forstår jeg ikke, hvorfor der er et forslag om at nedsætte kvoterne.

Jeg vil godt forsøge at få en forklaring på noget, jeg ikke rigtig forstår:

Hr. Mejdahl sagde, at det ikke var lovgivning med tilbagevirkende kraft. Nu er der jo flere

[Svend Andersen]

forskellige boligtyper. Vi har f.eks. private andelsboliger og almennyttige boliger. Det er jo sådan, at for de private andelsboliger gælder den nye finansieringsordning for de byggerier, der får tilsagn efter 1. januar 1990. For de almennyttige boliger gælder de nye finansieringsregler for dem, der har fået tilsagn før 1990 efter de gamle regler, men som endnu ikke har optaget lånene.

Så vil jeg godt spørge: Hvorfor er der forskel på de to overgangsordninger? Det har jeg ikke forstået. Men det kan godt være, at hr. Mejdahl har forstået det, og så vil jeg godt bede om at få en forklaring.

Behnke (FP):

Fremskridtspartiets ordfører, fru Kirsten Jacobsen, har desværre ikke haft mulighed for at være til stede, så jeg skal i al enkelhed fremføre Fremskridtspartiets synspunkter.

Den 31. oktober 1989, under de forhandlinger, der på daværende tidspunkt var mellem Fremskridtspartiet og regeringen, fremlagde vi en række forslag – nærmere bestemt 15 – til, hvordan man kunne finde besparelser på de offentlige budgetter. Et af punkterne var reduktioner inden for bevillingerne til den almennyttige byggesektor. Så dette lovforslag, nr. L 91, har selvfølgelig, som vi også tilkendegav det under førstebehandlingen, Fremskridtspartiets allerstørste sympati.

Det, jeg gerne vil gøre opmærksom på her under andenbehandlingen, er en bemærkning, der er kommet med i betænkningen, nemlig »at boligministeren har oplyst, at der med henblik på at opnå en kraftig reduktion fra 1991 i den samlede offentlige direkte støtte til nybyggeriet af private andelsboliger iværksættes et undersøgelsesarbejde.

Spørgsmålet om andelsboligerne har flere gange været fremført af Fremskridtspartiet, og vi er tilfredse med, at vi på den måde har fået taget hul også på det problem inden for det støttede byggeri. Og vi glæder os til, at der i 1991 kan ske nogle reduktioner af kvoterne.

Der har under debatten og her under andenbehandlingen af nr. L 91 specielt fra Socialdemokratiets og SF's side været nævnt nogle bekymringer vedrørende arbejdsstyrken, om der nu er en masse bygningshåndværkere, der bliver arbejdsløse som konsekvens af de her reduktioner.

Jeg er ikke bange for at sige, at de mennesker, der hidtil har været beskæftiget med at bygge almennyttige boliger, faktisk har været fejlbeskæftigede. Det har simpelt hen været alt for let for virksomhederne at sikre sig ordrer inden for bygningen af almennyttigt byggeri.

Når de her kvoter bliver sat ned, vil konsekvensen naturligt være, at de forskellige entreprenørfirmaer osv., såfremt de stadig væk ønsker at have ordrebogen fuld, vil gå udenlands og sikre sig nye kunder, og med de spændende ting, der sker inden for EF's indre marked, og ikke mindst med åbningerne i Østeuropa er der ingen tvivl om, at der overalt i Europa vil være et kolossalt behov for dygtige danske bygningshåndværkere, som kan bistå med at bygge de mange tusinde boliger, man har brug for. Det vil efter vores mening være ganske glimrende, hvis man på den måde skaffer øgede valutaindtægter til Danmark.

Den eksport skal være ikkestøttet. Det skal altså ikke være en eksport, hvor vi fra den danske statskasse og med danske skatteydermidler hæfter penge i enden på de enkelte byggeprojekter eller de enkelte opgaver, for så er der ingen gevinst længere.

På nøjagtig samme måde forventer vi, at en del af disse bygningshåndværkere vil finde beskæftigelse inden for det private boligbyggeri, som vil få det lettere, når det ikke skal konkurrere med det støttede byggeri. Og igen skal det selvfølgelig være privat boligbyggeri uden offentlig støtte.

I det hele taget skal der findes beskæftigelse til de mennesker inden for produktioner uden offentlige subsidier, for er det med offentlige subsidier, så er det, som jeg startede med at sige, fejlbeskæftigelse.

S og SF gør sig nogle overvejelser om, hvorvidt momsindtægterne og skatteindtægterne vil falde, mens dagpengeudgifterne vil stige. Hvis man skulle følge den tankegang, at øgede kvoter kan løse problemerne vedrørende både arbejdsløshed og indtægterne fra moms og skatter, kan jeg ikke forstå, hvorfor man er så beskedden. Hvorfor så ikke give den en ordentlig skalle på kvoterne? Så ville man jo kunne fjerne hele arbejdsløsheden og sikre gigantiske indtægter til det offentlige. Men sådan er verden bare ikke skruet sammen.

Alt det byggeri, der her er tale om, er støttet. Det vil sige, at der selvfølgelig i givet fald, hvis

[Behnke]

man følger den tankegang, skal opkræves endnu højere skatter til skade for resten af vores erhvervsliv, og det er der ingen grund til.

Et andet godt argument for at vedtage de ændringsforslag, som er stillet af S og SF – ja, det var lige ved, at SF's ordfører selv kom med det gode argument – er, at vi i øjeblikket har et alt for stort antal ejerboliger.

Det forslag om tvangsauktioner, der i øjeblikket behandles, er det vores inderste håb kan medvirke til at få flugten fra den private ejerbolig over i det støttede byggeri stoppet, sådan at folk kan blive boende i deres ejerboliger, og sådan at vi kan få fyldt nogle af de tomme ejerboliger op igen.

Den ro, som gerne skulle komme på ejerboligmarkedet efter nytår, når alle disse lovforslag er faldet på plads, skulle gerne betyde, at antallet af tomme ejerboliger bliver reduceret, og så er der heldigvis ikke brug for SF-initiativer vedrørende offentlig støtte til at gøre disse private ejerboliger til almenyttigt byggeri.

I det hele taget burde ordførerne både for S og for SF gøre sig nogle alvorlige overvejelser om, hvorvidt det er ved den tid, hvor vi skal have ryddet op i den politik, der er blevet ført siden anden verdenskrig vedrørende støttet byggeri og et reguleret boligmarked, det roderi, vi har på boligmarkedet.

Fremskridtspartiet ser det her forslag og de bemærkninger, der er kommet om andelsboligerne, som et vigtigt skridt i den retning, og vi siger selvfølgelig nej til ændringsforslagene både fra S og fra SF.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Også SF kunne da godt forestille sig en større boligpolitisk diskussion, hvorefter der skete en omlægning af boligpolitikken. Hr. Jørgen Estrup var inde på det i en kronik i Politiken for nylig. Det er en diskussion, vi godt kunne forestille os at tage, men et af problemerne kom frem i hr. Behnkes indlæg.

Hr. Behnke påstår fjeldigt, at det kun er det almenyttige byggeri, der får offentlig støtte. Sagen er jo, at også ejerboligbyggeriet har masser af offentlige subsidier. Det var hr. Jørgen Estrup godt klar over, men før en borgerlig ordfører som hr. Jørgen Estrup erkender, at der er lige så mange offentlige subsidier i ejerboligbyggeriet, er det unægtelig lidt vanskeligt at fo-

restille sig en seriøs diskussion om en omlægning af dansk boligpolitik.

Jørgen Estrup (RV):

Der er et spørgsmål, som man ikke kan lade være med at stille efter at have hørt på denne debat et stykke tid, og det er ganske enkelt: Hvad er det, der er galt med Socialdemokratiet? Hvad er det for en smitte, som nu også har ramt den socialdemokratiske boligpolitiske ordfører?

Den 22. november 1989 havde vi en boligpolitisk debat i Folketinget, hvor jeg adskillige gange opfordrede den socialdemokratiske ordfører til at komme i arbejdstøjet, til at tage fat på de problemer, der foreligger. Boligministeren var på talerstolen og sluttede sit indlæg med – det står i sp. 2091 i fortrykket –:

»... og min sidste bemærkning skal så være, at jeg er enig i, at hvis vi herfra skal tegne en boligpolitik med den primære vægt på *bolig-* og ikke *finanspolitik* – og intet vil være mig kære, end hvis dette måtte blive muligt – så er det noget, vi kan gøre i bred enighed. Ellers er det bare noget, vi kan blive ved med at tale om.«

Og hvad svarede hr. Baadsgaard på Socialdemokratiets vegne på det? Ja, han svarede såmænd – sp. 2103 –:

»Jamen jeg har lidt svært ved at forholde mig sådan helt alvorligt til en sådan vending, når vi sidder med en redegørelse, der er fyldt med alt andet end egentlig boligpolitik, hvor hver eneste linje faktisk er et spørgsmål om finanspolitik.«

Og lidt senere:

»Men jeg kan ikke forholde mig til en sådan kort vending om, at nu gælder det om at føre boligpolitik, når hele seancen har gået på det modsatte.«

I dag hedder så melodien: Regeringen vil ikke snakke boligpolitik, regeringen vil kun snakke finanspolitik, og Socialdemokratiet vil så gerne snakke boligpolitik.

Hvad har Socialdemokratiet bestilt i de tre uger, som er gået? Ingenting. Derfor er der kun ét svar på, hvad det er, der har smittet Socialdemokratiet, og den smitte hedder virkelighedsflugt. Den hedder simpelt hen frygt for at tage fat i problemerne.

Jeg synes, det er beklemmende at se, at vi med så store problemer på boligmarkedet ikke kan få Socialdemokratiet med til at tage et an-

[Jørgen Estrup]

svar for det, der skal ske. Det, vi ser, er, at Socialdemokratiet ikke er villigt til at diskutere kødannelser på boligmarkedet, diskutere, hvordan ressourcerne skal sættes ind, diskutere, om der er mætnings tendenser på boligmarkedet, og om vi skulle flytte ressourcerne et andet sted hen. I stedet kan man kun møde frem med et forslag om at sætte kvoterne i vejret og øge udgifterne. Det er for pauvert, det er for dårligt. Jeg tror også, den socialdemokratiske boligbevægelse er utilfreds.

Derfor synes jeg egentlig, det var på tide, at man fra socialdemokratisk side markerede, at når nu finansloven er overstået og vi er færdige med dette spilfægteri, er man også parat til at tage fat i problemerne og erkende, at man heller ikke som socialdemokrat kan sidde stille og regne med, at hvad man lavede for 50 år siden, er godt nok i dag.

Det, som sker med det forslag, regeringen har fremsat, er, som vi snakkede om det ved førstebehandlingen, to ting: for det første, at man flytter ressourcer fra nybyggeriet og over til byfornyelsen, og for det andet, at man dernæst siger: Vi kan ikke leve med det høje udgiftsniveau på boligområdet, og vi kan få mere for pengene.

Begge disse ting synes jeg at Socialdemokratiet skulle være med til at snakke om. Hvis Socialdemokratiet ikke ændrer sin holdning på dette område, kan vi andre ikke hjælpe til. Så bliver resultatet en boligpolitik, der bygger på et for spinkelt flertal, og resultatet bliver også, at de, der skal have ordentlige boliger, ikke bliver tilfredse. Sådan er nu engang sagen, sådan er tallene her i Folketinget. Det må også Socialdemokratiet lære at erkende.

Jeg synes, at man i forbindelse med boligbyggeriloven skal erkende, at dette er en engangsforestilling, hvor man har været nødt til at foretage en vis drejning, men hvor boligpolitikken ikke er lagt fast for de kommende år. Det vil sige, at der er meget at lave endnu.

Jeg skal til slut blot føje til, at vi naturligvis kan stemme for lovforslaget, og at vi vil stemme imod ændringsforslagene.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Det var en udmærket tale, hr. Jørgen Estrup holdt. Den kunne egentlig have fortjent at blive holdt i et andet forum.

Da vi havde førstebehandlingen, citerede jeg nogle af de samme bemærkninger fra boligministeren, som hr. Jørgen Estrup gjorde. Jeg gav også udtryk for, at vi ville være meget positive over for en diskussion om netop de ting, som boligministeren ridsede op, at vi ville være med til at diskutere en langsigtet politik på hele området, på lejelovsområdet, på byggeriområdet og også på boligstøtteområdet. Men det er jo ikke det, der har været mulighed for.

Når hr. Jørgen Estrup spørger: Hvad er det, der er sket? – så må jeg svare, at der er sket det, at den fornuftige holdning til boligpolitikken, som De Radikale har haft før, er væk, den er lagt i lommerne på den konservative regering, som faktisk har fået lov til at bestemme, hvad der skal være de radikale tanker på boligområdet.

Det er det, der er problemet i øjeblikket, og det er derfor, det er så vanskeligt for os andre at komme med. Vi er parate til at diskutere de ting, der bliver nævnt her, og vi har gentagne gange f.eks. fremsat ændringsforslag til lejeloven. Hver gang vi er kommet med et ændringsforslag, har den radikale ordfører sagt, at det var et glimrende forslag, det var et udmærket forslag, tiden var bare ikke til, at det blev diskuteret nu.

Så vil jeg spørge: Hvornår er tiden inde til, at vi kan komme til at diskutere? Vi har ikke på ét eneste tidspunkt fra boligministeren fået en henvendelse om at diskutere boligpolitik eller nogle af de ting, som er blevet nævnt af den radikale ordfører. Jeg forstår godt, at man kunne have ønske om det hos De Radikale. Det har vi også, men der er ikke kommet nogen invitation fra boligministeren, siden vi havde den boligpolitiske redegørelse, og der var intet i de besvarelser, vi har fået under førstebehandlingen, eller den respons, vi har fået hos de borgerlige partier under udvalgsarbejdet her, der har sagt, at man var interesseret i at diskutere en langsigtet boligpolitik. Vi er parate.

Formanden:

Hr. Jørgen Estrup, for en kort bemærkning, og så regner jeg med at give boligministeren ordet.

Jørgen Estrup (RV):

De sidste ord vil jeg gerne holde fast i. Det synes jeg var smukke ord: »Vi er parate«. Men

[Jørgen Estrup]

jeg vil godt tage fat i noget af det første, hr. Svend Andersen sagde, for på hvad er det, hr. Svend Andersen bygger sine ord om, at Det Radikale Venstre har deponeret sin boligpolitik i lommen på Det Konservative Folkeparti eller andre partier i det flertal, som nu er dannet?

Ja, det bygger han altså på, at man har taget nogle boliger fra nybyggeriet, skåret ned i den almennyttige kvote, flyttet over til byfornyelse og sparet nogle penge i en tid, hvor vi udmærket ved, at adskillige forudsiger, at der vil være en mætning på boligmarkedet, og hvor lige så mange jo kan fortælle os, at de offentlige udgifter vokser for stærkt. Det er det, man forstår ved at deponere sin boligpolitik i andres lomme.

Det synes jeg egentlig ikke er nogen god argumentation, og derfor synes jeg, vi skal holde fast i det sidste, som hr. Svend Andersen sagde: »Vi er parate«.

Og så går jeg ud fra, at man faktisk mener det, og når vi når over på den anden side af 1. januar, er det det, der bliver linjen, og ikke den polemik, som vi har set op til denne boligbyggerilov.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Vi er også parate til at diskutere efter 1. januar, men så må det være nogle andre oplæg, for det, vi har hørt indtil nu, er, at der skal spares yderligere 125 mio. kr. på boligstøtteområdet, og det er ikke det, vi mener er en fornuftig boligpolitik.

Boligministeren (Agnete Laustsen):

Ved dette lovforslags førstebehandling gav hr. Jørgen Estrup udtryk for, at boligbyggeriloven jo faktisk var boligbyggeriets finanslov. Men, tilføjede hr. Jørgen Estrup også dengang, det var godt nok finanspolitik, der måske blev drøftet i meget høj grad, men det var dog alligevel bygget på boligpolitiske aspekter, der gav politiske signaler om boligbyggeriets fremtid.

Det håber jeg også er genspejlet i den debat, som har været citeret nogle gange, og hvor vi virkelig havde de store boligpolitiske aspekter fremme, nemlig den debat, der den 22. november fandt sted om min redegørelse, og som jeg gerne vil henvise mange til, som i dag har bedt om at få lidt flere boligpolitiske aspekter bragt ind også i boligbyggeriets finanslov. Lad os tage den debat op igen, lad os fortsætte den, og

lad mig så håbe på, at hr. Svend Andersen efter de, må jeg have lov til at kalde dem sure opstød, som Socialdemokratiet udelukkende har brugt dette lovforslag til, også er parat til at diskutere boligpolitik.

Jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde ved første behandling: »Intet ville være mig kærere, men så er det om at komme ud af starthullerne og ikke bare falde tilbage på, at boligpolitik, det er beskæftigelsespolitik for den almennyttige sektor.«

Må jeg have lov til at sige til den socialdemokratiske ordfører, at det meget ensidige synspunkt, at hvis man nedskærer den almennyttige sektor, betyder det – og det fremgår også af det regnestykke, som jo er ganske simpelt for enhver – at medmindre man bringer folk i arbejde på anden måde, så bliver der 1.600 arbejdsløse, jo ikke er den snævre tankegang, der ligger bag regeringens lovforslag.

Der ligger – hvad der overhovedet ikke har været nævnt i denne debat – også en forøgelse på finansloven af midlerne til byfornyelse fra 1,6 til 2 mia. kr. Der ligger i det lovforslag, som blev gennemført i foråret, og som nu er i færd med at få sin virkning, en forøgelse af det private byggeri, som i en lang årrække nu ikke har haft nogen muligheder for at gøre sig gældende. Her har vi tiltro til, at det tal, vi byggede på, ca. 2.000 boliger om året, er i færd med at blive realiseret. Der foreligger en fortsat vækst også i kraft af det forlig, vi nu er i færd med at indgå om, at erhvervsbyggeriet får en stigning, og der foreligger ikke mindst – det var også hr. Behnke inde på – en stigning i eksporten. Jeg nævnedes også allerede ved førstebehandlingen, at vi nu har et nettooverskud på vores byggeeksport.

Fra en række ordføreres side, både hr. Svend Andersens og hr. Holger K. Niensens, har det problem været nævnt, at der med denne forøgelse af løbetiden fra de 20 til de 35 år måske kunne være tale om lovgivning med tilbagevirkende kraft. Jeg har naturligvis stor respekt for, hvad Boligselskabernes Landsforening måtte mene om dette, men jeg vil dog sige, at jeg som boligminister må støtte mig til dem, som ud fra mit synspunkt må formodes at have det størst kendskab til det, nemlig Justitsministeriet. Jeg har i flere spørgsmål besvaret dette. Jeg har også i samråd uddybet, hvad Justitsministeriet har sagt.

[Boligministeren]

Jeg vil for alle tilfældes skyld gerne gentage og citere, hvad Justitsministeriet har sagt om lovforslaget, nemlig at efter Justitsministeriets opfattelse gives der ved tilsagn om støtte ikke tilsagn om bidrag til betaling af et indekslån med bestemte vilkår, men derimod til betaling af et indekslån på de vilkår for optagelse af indekslån, der gælder på tidspunktet for bygherrens effektivering af lånet. En sådan forlængelse af løbetiden vil således ikke indebære et indgreb i en allerede erhvervet rettighed, og Justitsministeriet finder på denne baggrund intet til hinder for, at en ændring af indeksloven foreslås, som det er sket her.

Kort sagt kan jeg tilslutte mig, hvad Justitsministeriet har sagt. Man kan have en anden mening i Boligselskabernes Landsforening, men det andet må være det overvejende synspunkt fra min side.

Jeg vil slutte dette indlæg, som jeg kan forstå at der er stor interesse for – alle har i alle tilfælde lyst til at give deres mening til kende ved denne lejlighed – med at sige, at hvis Socialdemokratiet vil benytte dette til den sidste tomme protestdemonstration for, at boligpolitik er lig med en stor kvote af almennyttigt byggeri, og så tage fat dér, hvor det virkelig gælder, nemlig nogle visioner, og så glemme, at boligpolitik er lig med almennyttigt byggeri, ser jeg det som den første af alle meget gerne. Men se så at vågne op!

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger om dette med tilbagevirkende kraft; det kommer vi tilbage til i udvalget. Men jeg vil godt sige til boligministeren, når boligministeren stadig gentager, at vi skulle være sure, og at vi ikke har villet drøfte en boligpolitik, at vi har ventet på denne boligbyggerilov, men ministeren har først fremsat lovforslaget efter, at finansloven var sat på plads, og det betyder altså, at det ikke er de boligpolitiske visioner, der har været afgørende for, hvad der skulle stå i boligbyggeriloven. Det afgørende har været, hvad der kom til at stå i finansloven.

Det er altså den bagvendte orden af faktorerne, der har fået lov til at spille ind, og så er det klart, at det er begrænset, hvor begejstret man kan være for et sådant lovforslag.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Man bliver næsten rørt til tårer, når man hører boligministeren efterlyse en boligpolitik med visioner, efter at vi nu har set de udspil og de redegørelser fra regeringen om boligpolitikken, hvor jeg tror at det eneste, man var enig om i ikke-regeringspartierne, var, at noget så visionsløst havde man dog aldrig set før. Så det er svært at tage alvorligt, at den nuværende boligminister efterlyser en boligpolitik med visioner.

Boligministeren henviser til Justitsministeriet vedrørende spørgsmålet om tilbagevirkende kraft. Jeg har yderligere et spørgsmål til boligministeren: Er boligministeren ikke enig med mig i, at der med disse tilsagn er tale om det, man vist kalder begunstigende forvaltningsakter, hvori ligger, at der ikke med tilbagevirkende kraft må ske forringelser i forhold til det, som man ellers ville have fået ud af det?

Er boligministeren ikke også enig med mig i, at der med den ret komplicerede finansieringsomlægning, vi diskuterer her, på længere sigt er tale om forringelser såvel for de almennyttige boligafdelinger som for de beboere, der skal bo i dem, og at man dermed, på trods af at der er tale om en begunstigende forvaltningsakt, med tilbagevirkende kraft forringer forholdene for de pågældende mennesker? Er boligministeren ikke enig med mig i det?

Formanden:

Inden boligministeren svarer, beder jeg om ro, så at vi kan høre svaret.

Boligministeren (Agnete Laustsen):

Jeg kan kun komme med det klare svar til hr. Holger K. Nielsen: Nej, det er jeg ikke enig i.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Afstemning***Ændringsforslag nr. 1**

forkastedes, idet 19 stemte for, 92 imod; 54 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 82 stemte for, 83 imod.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes, idet 18 stemte for, 92 imod; 54 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 19 stemte for, 92 imod; 54
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 82 stemte for, 83 imod.

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

§ 3
vedtoges med 84 stemmer mod 81.

Ændringsforslag nr. 6 om, at § 3 udgår, var
dermed forkastet.

§§ 4 og 5
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af §
6
forkastedes, idet 82 stemte for, 83 imod.

§ 6-9
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behand-
ling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

36) Anden behandling af lovforslag nr. L 101:

*Forslag til lov om ændring af lov om offentlig
sygesikring. (Gebyr ved udskiftning af sygesik-
ringsbevis).*

Af sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Pe-
tersen).

(Fremsat 6/12 89. Første behandling 8/12
89. Betænkning 10/12 89.

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under
punkt 37 opførte sag, nemlig:

37) Anden behandling af lovforslag nr. L 102:

*Forslag til lov om ændring af lov om tandpleje
m.v.*

Af sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Pe-
tersen).

(Fremsat 6/12 89. Første behandling 8/12
89. Betænkning 11/12 89).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer og spørgsmålet
om deres overgang til tredje behandling sattes
til forhandling under ét.

Forhandling

Formanden:

Jeg beder om, at man skaffer fru Tove Lind-
bo Larsen lidt ro til at tale. Vi venter, til der er
ro i salen.

Tove Lindbo Larsen (S):

Der er ikke stillet ændringsforslag, men jeg
vil gerne kommentere lovforslag nr. L 102.

Statskassen mangler penge. Det må være be-
grundelsen for, at regeringen kræver besparel-
ser af kommunerne, som trækkes fra i bloktil-
skuddene, altså penge direkte ned i statskassen.
Det kan ikke være af saglige grunde.

Sundhedsministeriet har ikke forhandlet for-
slaget med Kommunernes Landsforening, men
kun forelagt forslaget for et suppleringsudvalg
dagen før fremsættelsen.

Dertil kommer, at besparelseskra-
vet er overflødig, idet kommunerne er godt i gang med
tilpasning af ressourcerne til den forbedrede
tandsundhed. Det fremgår både af henvendel-
ser fra Kommunernes Landsforening og Tand-
lægerne Nye Landsforening.

Under udvalgsarbejdet er der kommet oplys-
ninger frem om, at også tandretningsniveauet
bliver sænket. Sundhedsministeren har indgået
aftale med de andre borgerlige partier om, at
ministeren skal udsende visitationsregler for
tandretning. Man har endog besluttet at lægge
niveauet på ca. 20 pct., hvilket er under det ni-
veau, som eksperterne anbefaler. Ekspertud-
valget har udarbejdet et notat om ortodontivisi-
tation og ortodontiindikation, og heraf fremgår
det, at der ud fra faglige kriterier ikke kan fore-
tages prioritering inden for den opregnede li-
ste, der omfatter 25 pct.